

Motion till riksdagen 2022/23:1152

av **Mona Olin m.fl. (SD)**

En trygg familjepolitik med barnet i centrum

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Motivering	4
1 Besök hos mödravården	5
2 En utökad och humanare graviditetspenning	5
2.1 Översyn av nuvarande regelverk kring graviditetspenningen	5
2.2 Graviditetsdagar.....	6
3 Ett mer behovsanpassat barnbidrag	6
3.1 Nytt bidrag till förstföderskor och skattereduktion istället för flerbarnstillägg.....	6
3.2 Bidrag till ensamstående.....	7
4 En generös och flexibel föräldraförsäkring	7
4.1 Valfrihet inom föräldrapenningen – avskaffa reserverade månader.....	7
4.2 Ökad flexibilitet för familjen, med barnets bästa i fokus	8
4.3 En stärkt föräldraförsäkring.....	9
4.4 Snabbhetspremie – ökad tidsram för skyddande av den sjukpenninggrundande inkomsten.....	9
4.5 Öka antalet dubbeldagar	9
4.6 Utökad sorgepeng	10
4.7 Utökad antal dagar vid barns födsel eller adoption	10
5 Bostadsbidrag för familjer.....	11
5.1 Stärkt bostadsbidrag för familjer med störst behov	11
5.2 Modernisera bostadsbidragets konstruktion – minska återkraven.....	11
6 Underhållsstöd och underhållsbidrag	12

6.1 Ny modell för underhållsbidrag och underhållsstöd – anpassad för ett modernt samhälle	12
7 Adoptionsbidrag	13
8 Stärka pensionen under föräldradighet och deltidarbete	13
9 Barnpension och efterlevandestödet	14
10 Välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar	15
11 En trygg och hållbar socialförsäkring för småföretagare	15
12 Omvårdnadsbidrag	16

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att båda föräldrarna ska ha lagstadgad rätt att närvara vid besök hos mödravården under hela graviditeten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en ny form av tillfällig föräldrapenning vid mödravårdsbesök för båda föräldrarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av lagstiftningen för graviditetspenningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en rätt till graviditetsdagar de sista 30 dagarna före beräknad förlossning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett nytt bidrag till förstföderskor och att omvandla flerbarnstillägget till ett flerbarnsavdrag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till tillägg för ensamstående vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnets bästa och varje barns unika behov ska vara centralt i utformningen av föräldrapenningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa reserverade dagar i föräldraförsäkringen och ge tillbaka valfriheten till familjerna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att föräldrapenningen ska kunna överlåtas till mor- och farföräldrar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till förändring av regelverket för att åstadkomma en ökad flexibilitet i föräldrapenningen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av föräldrapenningen för att stärka den och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp förslagen i utredningen för ökad trygghet och förutsägbarhet i den sjukpenninggrundande inkomsten och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet dubbeldagar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utöka antalet dagar med sorgpeng och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utöka antalet pappadagar vid barns födsel eller adoption och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp effekten av det utökade bostadsbidraget i budgetpropositionen för 2023 och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en moderniserad konstruktion av bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de parallella systemen i underhållsbidrag och underhållsstöd bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att höja adoptionsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av adoptionsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pensionsrätt för barnår och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra krav på intyg vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på medborgarskap vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp tillkännagivandet från socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU18 och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hanteringen av de långa handläggningstiderna för omvårdnadsbidraget och merkostnadsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna värnar familjen och placerar den högt på agendan. I trygga och fungerande familjer lägger vi grunden för välmående individer som i sin tur avspeglar hela samhället. Genom att uppvärdera föräldraskapet och familjetidenagnar vi såväl barn som samhälle. Politiken behöver helt enkelt ta ett steg tillbaka och låta föräldrarna fatta egna beslut över sin vardag. Politiken ska istället presentera en palett av alternativ som kan anpassas till familjers behov. Faktum kvarstår dock att familjebildning allt som oftast påverkar vuxnas ekonomi i varierad grad, vilket är mest påtagligt för den förälder som spenderar mest tid i hemmet. Det är en balansgång som kräver väl avvägda och hållbara reformer för att lyckas uppnå båda nämnda delarna samtidigt.

Sverigedemokraterna har en vision om en barndomsgaranti, som bland annat innebär att samhället, så långt det är möjligt, garanterar en trygg uppväxt för barn där barnets bästa sätts i fokus. Vi vill se en familjepolitik som i stort främjar ett jämlikt och inkluderande föräldraansvar redan då graviditeten är bekräftad. Familjer ska ges rätt förutsättningar att knyta band, inte minst under de första småbarnsåren. Familjepolitikens utformning ska utgå från såväl flexibilitet som anpassningsbarhet utan att för den delen tappa sitt grundläggande syfte. Föräldrars valmöjligheter ska inte inskränkas. Familjepolitiken ska också främja samarbete och deltagande, då familjer väljer att leva åtskilt, där parallella system som öppnar upp för konfliktytor motverkas.

Med en sund sverigedemokratisk familjepolitik kan en god levnadsstandard och välmående uppnås, där gemenskap och starka band knyts. Där ansvar tas gemensamt och där de med sämre förutsättningar får adekvat stöd. Där varje unik familjs prioriteringar och val respekteras och uppmuntras.

1 Besök hos mödravården

När graviditeten är bekräftad kan det vara en omtumlande tid med vetskapen om ett stundande föräldraskap. För kvinnan kan fysiska känningar av graviditeten komma tidigt medan det kan vara svårare för mannen att ta till sig det väntade barnet. Besök hos mödravården kan hjälpa föräldrarna med viktig information om fostrets utveckling och den gravida kvinnans hälsa, och det är även en förberedelse inför det stundande föräldraskapet. Enligt nuvarande lagstiftning är det ingen självklarhet att båda föräldrarna ska beviljas ledighet med ersättning för besök hos mödravården. För mammorna regleras detta i vissa fall i kollektivavtal medan papporna får hoppas på en förstående chef. Det kan vara så att fadern tvingas att avstå från besöken hos mödravården; detta anser vi är opassande i dagens samhälle.

Båda föräldrarna bör ha en lagstadgad rätt att besöka mödravården så snart graviditeten är ett faktum och mödravårdsbesök inleds, oavsett eventuella komplikationer under graviditeten. Ofta är ultraljuden, som kan ske tidigt i graviditeten runt v. 12–13 och rutinultraljudet något senare runt v. 16, viktiga händelser för båda föräldrarna och det kan vara först då som graviditeten och det väntade barnet känns verkligt. Det kan även förekomma tråkiga besked vid dessa undersökningar och då är det en självklarhet att båda föräldrarna ska ges möjlighet att vara med. Båda föräldrarna bör även ha möjlighet att ansöka om en ny form av tillfällig föräldrapenning för besök hos mödravården. De ordinarie föräldrapenningdagarna, som båda föräldrarna har rätt att ta ut från och med 60 dagar före beräknad förlossning, ska inte behöva användas till detta. Vi vill uppdraga till regeringen att utreda möjligheten att lagstadga rättigheten för båda föräldrarna att delta i mödravårdsbesök samt möjligheten att ansöka om en ny form av tillfällig föräldrapenning för dessa besök.

2 En utökad och humanare graviditetspenning

2.1 Översyn av nuvarande regelverk kring graviditetspenningen

Sverigedemokraterna anser att det särskilt under den sista tiden i graviditeten ska finnas förutsättningar för lugn och harmoni, såväl för mamman som för det väntade barnet. För kvinnor som på grund av ett ansträngande yrke upplever besvär finns idag möjlighet till graviditetspenning. Denna kan erhållas från och med den 60:e dagen innan beräknad födsel. Trots detta nekas idag många denna avlastning, med följderna att de tvingas att fortsätta att arbeta heltid, trots att de är höggravida och inte sällan har fysiskt påfrestande arbetsuppgifter.

Att plötsligt inte klara av sina arbetsuppgifter till följd av graviditeten kan leda till ökad oro och stress, vilket är negativt för både mamman och barnet. Av Inspektionen för socialförsäkringens rapport (ISF 2014:25) gällande tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning framgår det att Försäkringskassan brister i de undersökta utredningarna. I den framförda kritiken påpekas det att Försäkringskassan inte följer rättspraxis i sina bedömningar vid nedsättning av arbetsförmågan.

ISF menar i sina rekommendationer att Försäkringskassan bör göra sammanvägda bedömningar i enlighet med vad som framgår av lagstiftningen. Vidare framgår det att Försäkringskassans bedömningar är betydligt mer restriktiva än vad lagstiftningen

kräver. Det framgår av de exempel där Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) och Kammarrätten beviljat graviditetspenning vid överklaganden.

Vi vill därför uppdra åt regeringen att göra en översyn av lagstiftningen i enlighet med de rekommendationer som Inspektionen för socialförsäkringen presenterar samt följa upp utredningen dir. 2021:94, som ska redovisas senast den 1 mars 2023. Även denna fråga behandlas i utredningen dir. 2021:94, som ska redovisas senast den 1 mars 2023.

2.2 Graviditetsdagar

Vi vill också uppdra till regeringen att utreda möjligheten att införa ett antal graviditetsdagar som alla gravida kvinnor kan ha rätt att ansöka om de 30 sista dagarna innan beräknad förlossning, oavsett behov i förhållande till deras arbete eller inte. Det skulle innebära att alla kvinnor oavsett hälsotillstånd och yrke får rätt till graviditetspenning i slutet av graviditeten samt att rättigheten sträcker sig fram till dagen före beräknad förlossning, och inte som idag där den avslutas den elfte dagen före beräknad förlossning.

3 Ett mer behovsanpassat barnbidrag

3.1 Nytt bidrag till förstföderskor och skattereduktion istället för flerbarnstillägg

Som ett familjevänligt parti vill vi införa ett nytt bidrag till förstföderskor. Exempelvis som ett förhöjt första barnbidrag som ges vid första barnets födelse. Syftet är ett engångsstöd som utgår för att kunna täcka en del av de engångskostnader som uppstår i samband med en nyfödd. Vi menar att några av de största kostnaderna kommer vid första barnet, samtidigt som bristen på ett ekonomiskt startkapital kan vara en barriär för främst yngre personer när det gäller att bilda familj. Givetvis är det samtidigt viktigt att varje familj så långt det är möjligt skapar långsiktiga ekonomiska förutsättningar för familjebildning.

Delar av Sveriges generösa välfärdspolitik har blivit en segregationsfälla. Höga bidragsnivåer har lett till att nyanlända saknar incitament att lära sig språket och att söka sig till arbetsmarknaden – en ohållbar utveckling. Flerbarnstillägget är ett tillägg på barnbidraget som ökar för varje extra barn i familjen. Syftet med tillägget har varit att väga upp för extra kostnader som uppstår i samband med att familjen blir större, men i realiteten har det blivit en extra tröskel för utrikesfödda kvinnor, som utgör en majoritet av de barnrika familjerna, för att komma ut i arbetslivet. Detta bidrar till ökad segregation, minskad jämställdhet och en ekonomisk belastning för samhället.

Sverigedemokraterna föreslår att flerbarnstillägget omvandlas till ett flerbarnsavdrag; en skattereduktion på inkomst av tjänst, a-kassa eller föräldrapenning som fördelas jämnt mellan föräldrarna. Det innebär i praktiken att arbetande familjer med många barn får en skattereduktion, medan familjer som lever på bidrag inte längre kommer att omfattas av systemet. Avsikten är inte att omvandlingen ska leda till en besparing för staten, tvärtom innebär förändringen att nivåerna för flerbarnstillägget

kommer att öka något. Det skulle också innebära en välbehövd inkomstökning för alla flerbarnsfamiljer som i dag har ett arbete, utöver att verka som en kraftfull integrationsåtgärd.

Sverigedemokraterna uppdrar därför till regeringen att utreda möjligheten att införa ett nytt bidrag till förstföderskor och att omvandla flerbarnstillägget till ett flerbarnsavdrag, enligt ovanstående text.

3.2 Bidrag till ensamstående

Sverigedemokraterna menar att utformningen av dagens barnbidrag och flerbarnstillägg missar en särskild grupp som är ensamstående föräldrar. Ur jämställdhetssynpunkt är det

ta viktigt då en stor andel ensamstående föräldrar är kvinnor med svag ekonomi. Det skulle kunna vara ett viktigt tillskott för en tryggare ekonomisk situation för barnen men också stärka den ekonomiska jämställdheten.

Vi anser därför att regeringen i utredningen om att omvandla flerbarnstillägget till ett flerbarnsavdrag också bör titta på ensamstående föräldrars ekonomi och vid behov lämna författningsförslag som riktar sig till ensamstående föräldrar.

4 En generös och flexibel föräldraförsäkring

4.1 Valfrihet inom föräldrapenningen – avskaffa reserverade månader

Föräldraförsäkringen är den nyblivna eller växande familjens garanti för ekonomisk stabilitet under barnens första omsorgskrävande år. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att barnens bästa ska stå i centrum och att varje barns behov är unikt. Varje familj har sina egna förutsättningar och behov. Hur föräldrapenningen fördelas mellan vårdnadshavarna bör bestämmas av föräldrarna som är vårdnadshavare till barnet, utifrån deras önskemål. Ett delat föräldraansvar och närvarande föräldrar är viktigt, och pappors ökade uttag av föräldrapenning är positivt. Att uttaget av föräldrapenning inte är jämnt fördelat kan ha naturliga orsaker då familj och föräldraansvar pågår under dygnets alla timmar.

Valfriheten för familjen är för oss prioriterad. Alla har inte möjlighet att vara hemma en längre tid med sina barn. Det kan vara svårt för både egenföretagare och studenter att nyttja de dagar de inte kan föra över till sin partner. Resultatet kan för barnet vara en ofrivilligt förkortad första tid hemma. Barn som kanske ännu inte är redo för förskolan kan ändå tvingas in i barnomsorgen i förtid. Förtroendet för föräldrarna att fullt ut bestämma hur föräldraförsäkringen ska disponeras bör ej inskränkas. Vi vill därför uppdraga till regeringen att förändra föräldraförsäkringen så att de reserverade dagarna avskaffas.

4.2 Ökad flexibilitet för familjen, med barnets bästa i fokus

Sverigedemokraterna vill så långt som möjligt underlätta familjers livspussel så länge barnens bästa står i fokus. Idag ges föräldrar rätt att överlåta sina föräldradagar även till sambor, vilket gör det enklare för ensamstående föräldrar, ombildade familjer eller samkönade par att dela på föräldradagarna. Då det vid överlåtande av föräldrapenning kan röra sig om mycket små barn bör utgångspunkten ändå vara att de föräldrar som är vårdnadshavare och har en stadigvarande relation till barnet i fråga i första hand ska vara de som fördelar föräldradagarna sinsemellan. Om en vårdnadshavare avser att avstå dagar, ska dessa dagar i första hand erbjudas den andra vårdnadshavaren. I de fall då den vårdnadshavare som erbjudits dagar tackar nej ska det vara upp till den första vårdnadshavaren att överlåta dagar till sin sambo.

Mor- och farföräldrar har ofta ett naturligt band till sina barnbarn och möjligheten att överlåta föräldrapenning till mor- och farföräldrar bör utredas. Detta skulle kunna underlätta för många familjer, i synnerhet ensamstående.

Vi menar också att dagens regelverk kring uttag av föräldrapenning behöver ses över så att flexibiliteten för den enskilde ökar. Vi vill att regeringen utreder möjligheterna till förändring i regelverket som begränsar familjers möjlighet att spara föräldradagar. Fyraårsregeln innebär exempelvis att från och med det att barnet fyllt fyra år kan föräldrarna endast spara 96 dagar tillsammans. Många barn har dagar som gått förlorade på grund av regelverket om att bara ett visst antal dagar kan sparas efter det att barnet fyllt fyra år. Enligt Försäkringskassan är en majoritet av dessa dagar sådana som varit reserverade pappadagar. Resterande dagar utöver dessa brinner helt enkelt inne och tillfaller i någon mening regeringen. Genom borttagandet av fyraårsregeln skulle fler dagar frigöras och föräldrar skulle kunna planera och vara hemma dagar då barn är lediga från skolan.

Många familjer är bekanta med den problematik som uppstår då förskolan har planeringsdagar, studiedagar eller lov i grundskolan. Inom den kommunala barnomsorgen varierar antalet veckor då förskolan är stängd. Idag tillmötesgår föräldrar genom sammanslagningar mellan olika förskolor eller erbjudanden om en annan form av barnomsorg. Detta passar såklart en del barn ypperligt medan andra har väldigt svårt med nya miljöer och gruppkonstellationer. Barn behöver kontinuitet och trygghet i sin utveckling och många föräldrar känner oro och osäkerhet inför att tillfälligt lämna barnen i nya miljöer och med ny personal. Följden blir inte sällan att föräldrarna ”varvar” sina respektive ledigheter och familjen får begränsade möjligheter till en gemensam sammanhängande semester. För grundskoleelever som under terminen inte nyttjar fritids är bekymret detsamma.

De regler som stadgar när och hur föräldrapenningen får tas ut bör således ändras för att tillgodose detta behov.

4.3 En stärkt föräldraförsäkring

Med barn tillkommer av naturliga skäl ökade ekonomiska behov. Ökade utgifter, samt det faktum att föräldraförsäkringen inte motsvarar en hel inkomst, gör att det många gånger finns en ekonomisk tröskel för dem som planerar att skaffa barn. En sådan tröskel är fullt naturlig och det är inte heller Sverigedemokraternas ambition att helt avskaffa denna. Emellertid är det önskvärt att den ekonomiska oron inför beslutet att

bilda familj hålls på ett minimum. Barnen är varje samhälles framtid och att underlätta för människor att ta steget till att bilda familj ska vara prioriterat.

Nuvarande ersättningsgrad samt dess inkomsttak kan utgöra en barriär för föräldern med högre inkomster att vara föräldraledig i samma omfattning som andra, vilket i sin tur kan leda till en ojämn fördelning av föräldradagar.

Att framöver verka för en stärkt ersättning som skapar jämställda förutsättningar för familjer att kunna göra de val som passar deras livspussel bäst, anser vi är en bättre metod framför tvingande kvotering. Vi vill därför uppdra till regeringen att göra en översyn av föräldrapenningen så att föräldrar får ut en större andel av sin inkomst vid uttag av föräldradagar.

4.4 Snabbhetspremie – ökad tidsram för skyddande av den sjukpenninggrundande inkomsten

Om en förälder blir gravid igen innan det senaste barnet är högst 1 år och 9 månader gammalt, skyddas den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI, för båda föräldrarna. Denna förmån kallas för snabbhetspremie. Gränsen för snabbhetspremien diskuteras bland landets småbarnsföräldrar och istället för att underlätta upplevs den istället som stressande och för snäv. Sverigedemokraterna värnar barnfamiljerna och ser det som viktigt att föräldrar ges största möjlighet och flexibilitet att forma småbarnsåren till att bli så goda och trygga som möjligt.

Det pågår just nu en offentlig utredning: 2021:07 ”Ett trygghetssystem för alla – översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst”. Utredningen har bland annat till uppgift att utreda hur regelverket för sjukpenninggrundande inkomst (SGI) ska kunna ge ökad trygghet för den försäkrade. Det ska också tas fram förslag på hur regelverket kan förenklas och göras mer förutsägbart samtidigt som skyddet kvarstår i de situationer där det är skyddat idag.

Utredningens förslag kan komma att lösa problematiken med att förlora sin sjukpenninggrundande inkomst om man inte uppfyller kraven enligt snabbhetspremien. Utredningen kan även lösa andra problem kopplade till SGI och föräldraledighet. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör följa upp förslagen i utredningen för ökad trygghet och förutsägbarhet i fråga om den sjukpenninggrundande inkomsten i samband med föräldraledighet.

4.5 Öka antalet dubbeldagar

Ibland kan det vara betydelsefullt för föräldrarna att kunna ta ut föräldradagar samtidigt för att hjälpas åt, vilket i synnerhet kan vara viktigt i början av föräldraskapet eller när barnet eller barnen är sjuka. Uttaget av dubbeldagar är fortfarande förhållandevis lågt, vilket skulle kunna bero på att föräldrar inte har kunskap eller på det faktum att dagarna räcker en kortare tid. Men för de familjer som har ett behov, har det enligt en studie från Stanfords universitet lett till minskad psykisk ohälsa och minskat behov av sjukvård bland förstföderskor. Det minskade också både vård- och läkemedelsbehov.

I ISF:s rapport ”Dubbeldagar – pappors väg in i föräldrapenningen”, dras slutsatsen att pappors uttag under barnets första levnadsår har ökat och att pappor som tidigare valt att ej ta ut föräldrapenning nu börjat ta ut dagar. Dubbeldagarna gör att föräldrarna kan hjälpas åt i större utsträckning utan att en av föräldrarna är hemma utan inkomst. Det

borde även vara fråga om en ökad ekonomisk jämställdhet då undersökningar visar på att pappors ökade uttag av föräldrapenning tenderar att öka mammors obetalda ledighet i hemmet.

Sverigedemokraterna vill öka antal dubbeldagar. Eftersom riksdagen har ställt sig bakom ett förslag från socialförsäkringsutskottet (2021/22:SfU18), i vilket betänkande fler dubbeldagar föreslogs, vill vi därför uppdra till regeringen att återkomma med ett förslag på 60 dubbeldagar i stället för nuvarande gräns på max 30 dagar. Allt för att ge mer frihet till familjer att anpassa stödet efter sina behov.

4.6 Utökad sorgpeng

Varje barns bortgång är en familjetragedi. Samhällets skydd och stöd måste finnas nära till hands då något så ofattbart händer. Föräldrar som mister ett barn har sedan 2010 möjligheten att ta ut tio dagars tillfällig föräldrapenning vardera, så kallad sorgpeng.

En begravningsceremoni hålls i de bästa av världar runt tio till fjorton dagar efter det att en person avlidit. Efter begravningen är dessa dagar, som i någon mening är avsedda för sorg och lugn, förbrukade. För föräldrar som ej är redo att återgå till arbete börjar en ny process i form av sjukskrivning och kontakt med en redan belastad sjukvård och försäkringskassa som ska bedöma föräldrarnas arbetsförmåga.

Att ge utrymme till sorgearbete och lugn samt att samhället och myndigheter finns tillgängliga och har god förmåga att möta föräldrar i sorg är av stor vikt. Vi vill därför uppdra till regeringen att utreda möjligheten att utöka antalet dagar med sorgpeng för föräldrar till barn under 18 år.

4.7 Utökat antal dagar vid barns födsel eller adoption

Den förälder som inte är gravid har rätt till tio dagars ledighet i samband med barnets födsel, så kallade ”pappadagar”, som då kan tas ut gemensamt. Dessa dagar påverkar inte övriga föräldrapenningdagar.

Att båda föräldrarna ges förutsättning att tillsammans knyta an till det nya barnet, att känna delaktighet samt få en god första tid tillsammans är oerhört viktigt. Två veckor går fort och för föräldrar med äldre barn är det inte sällan efter dessa två som stressen och oron ökar för mamman, som sedan själv bär ansvaret för det nya barnet, syskon och hushåll. För att ge föräldrarna en mer jämställd förutsättning i föräldraskapet från start samt främja psykisk hälsa vill vi därför uppdra till regeringen att utreda möjligheten att utöka antalet pappadagar vid barns födsel eller vid adoption.

5 Bostadsbidrag för familjer

5.1 Stärkt bostadsbidrag för familjer med störst behov

Bostadsbidraget är en viktig extra trygghet för barnfamiljer med låga inkomster. Idag lever i sammanhanget en alltför stor del barn i ekonomiskt svaga familjer. Detta kan för barnen innebära flera negativa konsekvenser. Det är exempelvis vanligare att barn som

lever i ekonomiskt utsatta familjer utsätts för mobbning. Det påverkar även barnens möjlighet till fritidsaktiviteter samt kan leda till sämre resultat senare i skollåldern.

Det bör vara en självklarhet att barnfattigdom inte ska finnas i Sverige. Bostadsbidraget är ett av de viktigaste instrument som idag finns för att komma tillrätta med fattigdom, då bidraget riktas särskilt till dem som har det svårast. För att stärka de mest behövande barnfamiljerna vill vi därför uppdraga till regeringen att följa upp effekten av det utökade bostadsbidraget i budgetpropositionen för 2023.

5.2 Modernisera bostadsbidragets konstruktion – minska återkraven

Sverigedemokraterna vill se ett bostadsbidrag som beräknas på mer aktuella inkomst-uppgifter. Bostadsbidrag kan ge upphov till återkrav och skuldsättning, och det är angeläget att minska risken för detta. Uppgifter om bl.a. utbetalda ersättningar för arbete per betalningsmottagare ska framöver normalt lämnas månatligen i en arbetsgivar-deklaration till Skatteverket i stället för årligen i en kontrolluppgift. Det nya systemet med uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen gäller för alla uppgiftsskyldiga från och med den 1 januari 2019. En sökande som har gjort en rimlig uppskattning av sina förväntade inkomster i samband med ansökan om bostadsbidrag kan få en oväntad inkomstökning under det år som bostadsbidrag betalas ut. Även om information om den högre inkomsten lämnas till Försäkringskassan, kan den högre inkomsten medföra att bidragsmottagaren blir återbetalningsskyldig. Detsamma kan hända för den som får högre inkomster endast under en del av året, t.ex. unga studerande utan barn. Oregelbundna inkomster, från exempelvis tillfälliga anställningar, arbetslöshetsersättningar och sjukförsäkringen, kan också leda till att det är svårt att uppskatta inkomsterna.

Att bostadsbidraget beräknas utifrån hela kalenderårets inkomster och att det finns en risk för återkrav kan också leda till att individer avstår från att ansöka om bostadsbidrag, t.ex. för att man tror att man kommer att få ett arbete under den senare delen av året.

Riksrevisionen har gjort en granskning av problemen i rapporten ”Återkrav av bostadsbidrag – lätt att göra fel” (RiR 2018:4). Där framkommer bland annat att Försäkringskassan saknar tillräckliga förutsättningar för löpande kontroller och rimlighetsbedömning av den bidragsgrundande inkomsten. Riksrevisionen bedömer att det saknas förutsättningar för att komma till rätta med problematiken inom ramen för nuvarande regelverk för bostadsbidrag. Enligt rapporten har problemet med återkrav varit känt sedan slutet av 1990-talet utan att det har genomförts några effektiva åtgärder vad gäller vare sig regelverket eller regeltillämpningen.

Den föregående regeringen tillsatte en utredning som skulle se över bostadsbidraget, bland annat genom att föreslå åtgärder för att begränsa risken för skuldsättning inom bostadsbidrag. Utredningen presenterades i maj 2022 och Sverigedemokraterna är angelägna om att regeringen överväger att lägga fram en moderniserad konstruktion av bostadsbidraget inför riksdagen.

6 Underhållsstöd och underhållsbidrag

6.1 Ny modell för underhållsbidrag och underhållsstöd – anpassad för ett modernt samhälle

Sverigedemokraterna anser att utgångspunkten alltid bör vara att föräldrar som har ekonomisk möjlighet bidrar till barnets försörjning på egen hand. Vi har länge påpekat bristerna inom underhållsbidraget och underhållsstödet. Underhållsstödet har visserligen de senaste åren stärkts och åldersdifferentierats. Det är fortfarande så att skillnaden mellan bidrag och stöd kan vara förhållandevis stor, vilket kan utgöra ett skäl för konflikt mellan föräldrarna. Om beräkningsgrunderna i de två systemen skulle bli mer lika, skulle det sannolikt öka förutsättningarna för föräldrar att komma överens om barnets försörjning. De parallella systemen är således konflikt drivande då den underhållsskyldiga föräldern tjänar på att bråka, då underhållsstödet är lägre än underhållsbidraget. Exempelvis kan en ekonomiskt resursstark förälder välja det billigare alternativet, vilket då försämrar för boendeföräldern, i synnerhet om denne är resursvag. Detta skulle enligt vår mening också bli en jämställdhetsfråga då merparten av boendeföräldrarna är kvinnor.

Sverigedemokraterna anser att nuvarande system behöver såväl moderniseras som reformeras och vill därav tillsätta en utredning som ska ta fram förslag på en ny modern modell. Dagens parallella system med underhållsbidrag och underhållsstöd bör ses över och formas som en modell som innebär att fler föräldrar betalar underhåll som motsvarar den egna levnadsstandard, som beräknas utifrån årsinkomst och som tar hänsyn till faktisk betalningsförmåga. Föräldrar med låg inkomst krävs på fullt underhållsstöd upp till lägstanivån för flera barn till välbärgade boendeföräldrar, som jämförelsevis saknar behov av ekonomiskt stöd, exempelvis till en förälder som bildat en ny familj vilken har två stadiga inkomster. Det kan innebära en ekonomisk krasch för den umgängesföräldern, som skuldsätts och som saknar resurser att kunna erbjuda barnet vare sig aktiviteter eller firande av högtider.

Att möjliggöra delaktighet i barnets liv bör beaktas i större utsträckning inom systemet än vad som uppenbart görs i dag. Utredningen bör således även beakta den ekonomiska situationen för umgängesföräldern kontra boendeföräldern inklusive föräldrars inkomst och faktiska betalningsmöjligheter. För Sverigedemokraterna är det viktigt att barnets bästa ska vara i fokus, vilket inte uppnås om det är så att systemet i sig är konflikt drivande och rättsosäkert. Vi vill därför uppdraga till regeringen att se över lagens intentioner och att dessa tydliggörs för en likvärdig bedömning.

7 Adoptionsbidrag

Att adoptera är en fantastisk möjlighet att bli förälder, bilda familj och välkomna en ny medlem till familjen. Det är också en möjlighet och en ljusglimt för de barn som saknar familj att få en trygg och familjär uppväxt. Det är varje barns rätt. Samtidigt är det viktigt att varje adoption alltid utgår från barnets bästa och med dess intressen i första rummet. Adoptioner är reglerade i lagar och konventioner och att Sverige har säkra internationella adoptioner är för oss prioriterat. Adoptionerna från Chile mellan 1970 och 1990 får inte upprepas där barn tagits från sina föräldrar och adopterats mot deras

vilja och kännedom. Staten måste så långt som möjligt garantera att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt.

Det adoptionsbidrag som kan sökas hos Försäkringskassan vid internationella adoptioner har varit oförändrat sedan 2001. Då bidraget infördes var det för att även hushåll med svag ekonomi skulle ha möjlighet att adoptera. Kostnaden för adoptioner har stigit markant de sista åren och bidraget har inte följt med i samma utsträckning. Det försämrar förutsättningarna för främst resurssvaga hushåll att adoptera, vilket blir tydligt i ISF-rapporten ”Att adoptera, en ekonomisk fråga” (2016:9), som visar på att det är de med hög inkomst som i huvudsak adopterar. Ett stärkt bidrag har en omfördelningseffekt som gör att även hushåll med en medelinkomst eller låg inkomst får en större benägenhet att adoptera.

Vi vill att regeringen utreder möjligheten att höja adoptionsbidraget. Under de senaste åren har dessutom antalet adoptioner sjunkit markant. Mellan åren 2008 och 2018 har antalet internationella adoptioner minskat med ca 70 procent, från 610 stycken till 190 stycken, enligt statistik från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF). Minskningen av antalet förmedlade barn påverkar den ekonomiska situationen för de auktoriserade organisationerna. Det skulle kunna innebära att behovet av att förmedla tar större utrymme än vad som skulle vara önskvärt. Det vill säga att barnets bästa blir sekundärt då beroendet av intäkter tar ett stort fokus för organisationens överlevnad samt för att kunna behålla den kompetens som förväntas. Vi vill därför uppdraga åt regeringen att tillsätta en utredning som tittar på hur en mer kvalitetssäker finansiering av adoptionsverksamheterna kan se ut.

8 Stärka pensionen under föräldraledighet och deltidsarbete

Pensionsrätt för barnår infördes år 1999 i syfte att stärka pensionen under föräldraledighet samt under föräldrars lagliga rätt till deltidsarbete under de första åtta åren. Det nuvarande regelverket för pensionsrätt för barnår gör att låginkomsttagare faktiskt tjänar in pension vid föräldraledighet medan medel- och höginkomsttagare blir kompenserade till viss del. En större ekonomisk förlust gör främst de som är anställda inom privat sektor utan tjänstepension.

I samband med familjebildande har föräldrar rätt att gå ner i arbetstid fram till dess att barnet fyller åtta år. Här hänger inte regelverket med. Den grupp som förlorar mest på detta är deltidsarbetande föräldrar som endast har rätt till pensionsrätt under de fyra första åren. Vi menar att det är högst rimligt att de båda reformerna harmoniseras så att rätten till barnårsrätt fram till dess att barnet fyllt åtta år utreds. Det skulle kompensera pensionsbortfallet i högre utsträckning för de föräldrar som väljer att ta gå ner till deltid. Vi ser också en viss problematik med att det inom nuvarande regelverk endast beviljas barnårsrätt för den förälder som har lägst årsinkomst. Rimligen borde den förälder som är föräldraledig ges rätt till pensionsrätt oavsett de båda föräldrarnas årsinkomster, inte minst för att uppmuntra till delaktigt föräldraskap och ansvarstagande.

Föräldraledighet och deltidsarbete anses generellt vara betydande skäl till att kvinnor har lägre inkomst jämfört med män under arbetslivet, vilket senare leder till ojämförbara pensioner. Det är också ett återkommande argument i debatten om reserverade föräldramånader. Istället för att begränsa föräldrars valmöjlighet är det viktigt att föräldrar ges

ökat utrymme att forma vardagen med så likställda ekonomiska förutsättningar som möjligt både under föräldraledigheten och vad gäller framtida pension. Det finns därför skäl att reformera barnårsrätten för att göra den till ett något mer effektivt verktyg för att höja kvinnors jämförelsevis låga pensioner samt så att den förälder som är föräldraledig eller arbetar deltid kompenseras med pensionsrätt.

Sverigedemokraterna vill uppdra till regeringen att utreda barnårsrätten, dess längd samt andra åtgärder för att effektivt stärka pensionen för den förälder som är föräldraledig och/eller arbetar deltid under småbarnsåren oavsett vilken sektor man arbetar inom.

Föräldraledighet och deltidsarbete som beror på vård av barn anses generellt vara betydande skäl till att kvinnor har lägre inkomst jämfört med män under arbetslivet, vilket senare leder till ojämsställda pensioner. Utifrån ett jämställdhetsperspektiv finns därför skäl att utöka och stärka barnårsrätten för att skapa mer likställda förutsättningar för en jämställd pension oavsett vem som tar ett större ansvar för barn och hem under småbarnsåren. Barnen är vår framtid, och en investering i deras trygghet är något som ska värderas högre snarare än bestraffas. Det kan lägga grunden för både jämställdhet och valfrihet och minska stressen för barnfamiljer att få sitt livspussel att gå ihop. Det menar vi i sin tur kan förebygga det ökade antalet sjukskrivningar under småbarnsåren som framför allt drabbar kvinnor.

9 Barnpension och efterlevandestödet

Barnpension är ett ekonomiskt stöd som betalas ut automatiskt till barnet i de fall både barnet och den förälder som det gäller var bosatta i Sverige vid tidpunkten för dödsfallet. I de fall där föräldern inte anses vara bosatt i Sverige krävs en ansökan för efterlevandestöd.

Då praxis gällande intyg som styrker föräldrarnas bortgång ändrats och numera lämnas på ”heder och samvete” menar vi att systemet är för osäkert. För att undvika felaktiga utbetalningar och bedrägeri bör systemet återgå till tidigare upplägg där intyg innan utbetalning krävdes. Det är orimligt att välfärdspengar ges på så svaga grunder, inte minst med tanke på att stödet till barn vars avlidna förälder inte har bott i Sverige har tredubblats de senaste femton åren, enligt statistik från Pensionsmyndigheten.

Vi vill även uppdra till regeringen att utreda och ta fram ett förslag där efterlevandestödet endast kan kopplas till barn som är medborgare i Sverige eller ett annat EU/EES-land samt att den förälder som stödet kopplas till ska inneha svenskt medborgarskap i Sverige eller ett annat EU/EES-land, eller som minst varit folkbokförd i Sverige vid sin bortgång.

10 Välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar

Välfärdssystemet ska finnas till för att stärka välfärden och stötta de personer som av olika anledningar berättigas ekonomiska stöd och ekonomiska förmåner. Respekten för välfärdssystemet måste vara hög, och från politiskt håll bör det vara allas angelägenhet att de ekonomiska stöden i allra största mån hamnar i rätt händer och att arbetet mot att minska bidragsfusket framgent är högt.

En del av problematiken finns gällande de förmåner som riktar sig till familjer. Det har funnits exempel på personer som flyttat tillbaka till länder utanför EU och lyft föräldrapenning. Antalet polisanmälningar vad gäller fusk vid vård av barn (vab) har också ökat, och 2019 gjordes cirka 1 600 polisanmälningar för ”vabfusk” och Försäkringskassan fick begära tillbaka cirka 80 miljoner i skadestånd. Vi anser det vara av stor vikt att regeringen ger tillräckligt med resurser och förutsättningar för Försäkringskassan att förebygga och åtgärda fusk inom de familjepolitiska bidragen utan att för den skull göra systemet alltför svårt för laglydiga barnfamiljer. Frågan behandlas i vår motion ”Krafttag mot välfärdsbrottslighet och felaktiga utbetalningar”.

11 En trygg och hållbar socialförsäkring för småföretagare

Många företagare vittnar om att det inte är helt enkelt att förena livet som småbarns-förälder med ansvaret som egenföretagare. Enligt 1 091 företagare som deltog i Föräldrafällan 2.0 är utmaningen att ta ut föräldrapenning. Rapporten är från 2019, men föga har hänt rent lagmässigt och problematiken kvarstår således. Var fjärde företagare anser det vara svårt att fastställa sin sjukpenninggrundande ersättning (SGI) för såväl sjukdom som föräldraledighet. Det leder till att många företagare inte tar ut någon föräldraledighet. Enligt rapporten var det cirka två av fem företagare (39 procent) med yngre barn som inte tagit ut föräldraledighet. För småföretagare är det inte heller helt självklart att det finns möjlighet att vara borta från sitt företag under längre perioder. Är man borta på heltid i ett halvår eller mer så finns det kanske inte något företag kvar att komma tillbaka till.

När det kommer till barnens omsorg så väljer en del att ta med barnet till arbetsplatsen. Det är dock inte alla som har den möjligheten. Det är bland annat av den anledningen som vi anser att föräldradagarna ska vara fria att fördela mellan de båda föräldrarna, vilket enligt rapporten en majoritet av företagarna instämmer i. Vi behöver helt enkelt få till ett bättre trygghetssystem kring företagare och småföretagare i synnerhet. Dagens system är till stor del utformat för den som ska vara borta från sitt arbete antingen på grund av sjukdom, vab eller föräldraledighet, vilket innebär att man antingen arbetar eller är ledig. För många företagare är detta omöjligt och man bör titta på om man kan tillåta småföretagare att driva företag under föräldraledighet. Andra förslag har också kommit ur rapporten. Bland annat om att räkna föräldrapenningen på fem arbetsdagar, inte på sju veckodagar.

Det kan konstateras att dagens regelverk är dåligt anpassat till småföretagare, som bland annat kanske har en varierad inkomst eller som är i behov av att arbeta mer självständigt. Sverigedemokraterna anser att socialförsäkringssystemet ska anpassas så att även företagare i större utsträckning kan ta del av trygghetssystemet. Vi ser positivt på att vissa förbättringar gjorts men anser att det finns mer kvar att göra för småföretagarna i Sverige och vill att regeringen följer upp det tillkännagivande som getts från socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU18.

12 Omvårdnadsbidrag

Vårdbidraget och handikappersättningen ersattes den 1 januari 2019 med ett omvårdnadsbidrag och en merkostnadsersättning. Sedan dess ligger 36 000 ansökningar om omvårdnadsbidrag, respektive 19 000 för merkostnadsersättning, i kö och väntar på beslut. Inspektionen för socialförsäkringen släppte under 2021 sin första delrapport gällande reformens effekt och konsekvenser, där det visade sig att flera familjer fick sin ersättningsnivå sänkt på grund av det nya regelverket, som av flera myndigheter kritiserats för att vara svårtolkat och på vissa ställen otydligt.

Förändringarna i regelverket kring merkostnadsersättningen har också inneburit att det blivit svårare att få ersättning för sina merkostnader, eftersom allt ska specificeras. Tjänsteutbudet för funktionsnedsatta skiljer sig också från kommun till kommun, vilket komplicerar det hela ytterligare. I det tidigare systemet gjorde Försäkringskassans handläggare en sammanlagd bedömning tillsammans med vårdbidraget för att kunna räkna ut eventuell ersättning. Detta har nu lyfts ut och resulterar i en ny enskild prövning.

Av ISF:s rapport 2020:5 framgår det tydligt av myndighetens kritik att reformen inneburit allvarliga ekonomiska konsekvenser. Försäkringskassans förutsättningar har inte heller varit tillräckliga dels ur utbildningshänseende, dels gällande en helt ny it-infrastruktur för de två nya ersättningsformerna.

En av välfärdsstatens viktigaste uppgifter är att garantera ekonomisk trygghet för de som har rätt till det. De familjer som lever tillsammans med svårt funktionsnedsatta barn och ungdomar har redan en tuff ekonomisk tillvaro där föräldrarna avstår förvärvsarbete för att ta hand om sina barn. Att då genomföra en reform som redan före genomförandet visade tydliga varningstecken från både remissinstanser och Inspektionen för socialförsäkringen är enligt vår mening anmärkningsvärt.

Den förra regeringen aviserade extra ekonomiska medel till Försäkringskassan med krav på att den enorma kön skulle åtgärdas, och Försäkringskassan har återkommit med svar att detta kommer att ske först under 2023. Enligt vår mening är detta inte acceptabelt givet det som framkommit i dels rapporterna men också i SVT:s egna granskningar.

Sverigedemokraterna har varit kritiska till hur genomförandet har skett och har följt situationen. Vi är medvetna om att regeringen arbetar med frågan. Vi vill ändå uppmana regeringen att följa upp hanteringen av de långa köerna med ansökningar för omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättningar. Och att därefter fortsatt verka för att korta handläggningstiderna och tillse att Försäkringskassan har de verktyg som den behöver för att skyndsamt korta kön samt kunna hålla en hög rättssäkerhet med korrekta bedömningar och med en stringent bedömning över landet.

Mona Olin (SD)

Clara Aranda (SD)

Daniel Persson (SD)

Julia Kronlid (SD)